

**МЕСЕЦА ОКТОБРА
У 30. ДАН.
[МЕСЕЦА ФЕБРУАРА
У 8. ДАН.]**

**СЛУЖБА
ПРЕП. ЈЕЛИСАВЕТИ,
БИВШОЈ СРБСКОЈ
КРАЉИЦИ ЈЕЛЕНИ.**

МЕСЕЦА ОКТОБРА У 30. ДАН.*¹

ПРЕП. ЈЕЛИСАВЕТА, БИВША СРПСКА КРАЉИЦА ЈЕЛЕНА.

НА ВЕЛИКОМ ВЕЧЕРЊУ.

На Господе завапих ... [стихире краљици Јелени], глас 1:

Ходите сви богомудри српске земље, свехвалној краљици притеците; мољења од душе јој принесимо: Јелисавето света, не презри нас, који у обновљеном храму твоме душе своје Богу уздижемо и усрдно молимо те: обитељ Градачку сачувај неразрушивом.

Гву наду своју у Господа положив, земаљску славу одбацила си и крст узевши, за Христом пошла си; добродетељима душу украсивши, дом свој ништима си отворила и гладне си прехранила, Јелисавето богомудра, милостињом украшена. Зато те Господ узвиси да на небесима радујеш се.

Благочешћем просијавши показа се као дрво крај извора што свој плод Богу приноси. Под сен грана својих сабери нас, преподобна мати Јелисавето, и крошњом својом од бесовског ветра заклони нас. Слава ... глас 6:

Гветлошћу живота свога засијала си на земљи, богомудра Јелисавето, и узнела се на небеса међу угоднике Божије. Одбацила си пролазно, и примила непропадљиво; и ушла у радост Господа свога. Њега моли, Преподобна, да спасе душе наше.

И сада ... [Богородичан догматик:] **К**о да те блаженом не зове:

На литији стихире [краљици] Јелени, глас 1:

Притекавши Христу и на Њега сву наду положивши, синове своје, Драгутина и Милутина, од демонских замки избавила си и богољубивим делима научивши их, стекла си од Бога велику милост. Глас 2:

---

^{1*} Св. благоверна краљица српска Јелена (у монаштву Јелисавета), жена св. краља Уроша I [1243 – 1. маја 1276 (или 1277). г.; у монаштву Сим(е)он, мошти му почивају у ман. Сопоћани], у побочном сродству са француском владарском лозом Анжујаца, преставила се у Господу, по једнима: 8. фебруара 1306. г., а по другима: пре 8. фебруара 1314. г. Празнује се заједно са својим светим синовима преподобним Теоктистом и св. Милутином 30. октобра. У њеној задужбини манастиру Градац, код Рашке на Ибру, празнује се и у дан свога престављења. Текст службе дајемо према тексту у радној верзији новог издања „Србљака“.

Гвехвална краљице Јелено, помоћнице убогих, заштито сирочади, наставнице благочешћа и милости, Христа Бога моли да спасе душе наше. **Глас 4:**

Духом божанским озарена, сујету си света напустила, богомудра Јелисавето славна, и анђелски образ достојно носила јеси, смерно послуживши Цару векова; Њега моли за свету обитељ твоју.

Слава ... [краљици] Јелени, глас 5:

Како да се не дивимо врлинском животу твоме, теби која си даровани талант умножила, преподобна мати Јелисавето блажена; богатство ништима си раздавала, сироте си девојке благочешћу учила, све(титељ)е си нам подигла: преподобног Теоктиста и славнога Милутина краља; цркве и манастире си помагала, Градачку обитељ дивно устројила. Трудом својим ушла си у радост Господа свога; не заборави нас који празнујемо часну успомену твоју. **[И сада ... Богородичан, глас исти:]**

Храм и двор (је)си, палата и престо царев, Дјево свечасна; кроз коју Избавитељ мој, Христос Господ, у тами поспалима се јави, *[Он (који је)]* Сунце правде, желећи да просвет(л)и оне које сазда по образу своме, руком својом. Стога, Свеопевана, пошто имаш материнску смелост пред Њим, непрестано *[се]* моли да се спасу душе наше.]

[Стихире на] стиховње [краљици] Јелени, глас 5:

Не заборави преподобна обитељ своју Градачку; излиј на нас потоке исцељења, молитвама својим спаљујући сагрешења нас који празнујемо часну успомену твоју.

Стих: Часна је пред Господом * смрт преподобних његових.*²

На вест о блаженој кончини твојој богољубиви народ стече се са свих страна. Ни хладна зима, ни дубок снег не спречише оне који те вољаху да прате чесне мошти твоје од брњачког двора до Богородице Градачке, задужбине твоје.

Стих: Диван је Бог у светима својим, * Бог Израилев.*³

²* Пс. 115,6.

³* Пс. 67,36.

Премудре поуке уста твоја изливаху; вером правом жедна срца
ти напоји и заблуделе светлошћу Божанскога учења ти
просветли; моли се Христу Богу, да нам дарује велику милост.

Слава ... [краљици] Јелени, глас 8:

Чувала си успомену на смиреног мужа свога, славнога Уроша
краља, од кога си се правој вери научила и богоугодном
животу предала; моли се и сад са њим Господу за све нас.

И сада ... [Богородичан, глас исти:]

Владичице, прими молитве слугу твојих, и избави нас од сваке
напасти и туге.

Тропар [краљици] Јелени, глас 8:

Радуј се преподобна мати Јелисавето, утехо жалосних, доме
сиротих и правде гладних; сав живот твој био је служба
ближњима. Ушавши кроз рајске двери у радост непрестану, моли
Христа Бога да се и ми са свима Светима вечно радујемо.

И сада ... [Богородичан, глас исти:]

Ти који си се нас ради, родио од Дјеве:

[Други тропар светој краљици Јелени, глас 4:*4]

Из земље западне, светородној лози Србској прибор(о)јала си се,
[и] доброразрасла садница показала си се, благоверна
краљице Јелено. Плодове красне, свету двојицу синова, приневши
Богу и роду србском; на крају си све сујетно света [овога] оставила, и
преподобним си се придружила. Са смелошћу, Владику свих моли:
да мир васељени дарује, а синовима србским да се спасу.]

НА ЈУТРЕЊУ.

По 1-ом стихословљу, сједален [краљици] Јелени, глас 6:

Показала си се милосрдна, смерна и премудра, преподобна
Јелисавето, чувајући и испуњавајући Божанске заповести
Небеског Цара, ради тога те усели у небеске одаје. **Слава ...**

Веселе се праведници и силе анђелске, преподобна мати наша
Јелисавето, и заједно с тобом прослављају и хвале Господа
Животодавца. **И сада ... Богородичан.**

---

*4 наш превод тропара са цсл на србски језик (18. априла 2014. г.).

По 2-ом стихословију, сједален [краљици] Јелени, глас 4:

Дубећи Господа већма од царства овога света, изабрала си сиромаштво и пошла за Христом, гледајући на добра оних који са надом живе по Богу. Буди нам Богом благословена заштитница и помоћница. **Слава ...**

Запаљена љубављу срдачне вере у Господа, велики анђелски лик си примила и благи јарам Христов на себе узела. Монашки тихо живећи, скрушеним срцем и смиреним духом небеским лествама узишла си. **И сада ...**

Пресвета Богородице Дјево, пристаниште напаћених, измоли нам милост твојим молитвама и принеси Сину твоме и Спаситељу нашем уздах душа наших и спаси нас.

По полијелеју, сједален, [глас ?]. Твореније Теодорино:⁵

Достојна си Божанског раја, преподобна Јелисавето, јер си напустила трулежно богатство, и драговољно изабрала сиромаштво, и кренула радосно уским путем по заповести Господњој, Јелисавето богомудра.

[Слава ... и сада ... Богородичан.]

Канон [краљици Јелени,] глас 2.

Песма 1. Ирмос:

Ходите људи, певајмо песму Христу Богу, који је раздвојио море, и водио људе које изведе из египатског ропства, јер се прослави.

Ходите људи, певајмо песму краљици нашој, која је примила веру праву, и повела људе Светосавским путем, у њој се прослави Бог.

Попут равноапостолне царице Јелене, двоструки плод си принела Господу, од своје утробе: свете синове, од духа: народ благочешћу си учила.

Гвом душом си исповедала Тројицу Свету, Духом Божијим испуњена, Оца и Сина са Светим Духом – Бога си прославила. **Богородичан:**

---

⁵* указује на име ауторке целе службе, вероватно монахиња Градачка.

Чудесне су се ствари догађале с тобом, и преносиле с колена на колено, Пресвета Богородице; стога те сви славио као своју заштитницу и избавитељницу.

Песма 3. Ирмос:

Утврдивши ме на камену вере, раширио си уста моја на непријатеље моје; стога се обрадова дух мој песми: Нема светог као што је Бог наш, и нема праведног осим Тебе Господе.

Заблиставши као звезда са запада, озарила си сву Српску земљу лучама својим, стога заиграше срца верних, и сви као један појаху: Заиста је диван Бог у Светима својим!

Дошавши од запада у Српске земље, одбацила си заблуду Апалске јереси, и обрадова се дух твој песми: Нема светог као што је Бог наш, и нема праведнога осим тебе Господе.

Напасала си свој народ правом вером у повереним ти земљама. **В**ладајући праведно и кротко, од Бога венце си примила; и мир дајеш, онима који те прослављају. **Богородичан:**

Тебе хвалим Пречиста Богородице, која спасења нашег ради Бога Реч натприродно роди, Њега са смелошћу усрдно моли да избави од беда душе наше.

Сједален, глас 1:

Красна отачаству Своме и васељени миомирисна, ваистину **К**цвет показа се, стога задивљени кличемо ти усрдно: Света Јелисавето моли Бога за нас! **Слава ... и сада ... Богородичан.**

Песма 4. Ирмос:

Дошао си од Дјеве, не заступник, не анђеол, већ си се сам [Ти] Господе оваплотио, и спасао ме[не], целога човека. Стога ти кличем: Слава сили Твојој, Господе!

Испунила си служењем Богу и ближњем живот свој, **И**преподобна, а Бог човекољубиви, видевши твоје смирење, венцем увенча те благољепија.

Одбацивши задовољство и укротивши страсти, образац **О**вринског живота си постала и Недостижног си достигла. Са анђелима сада кличеш: Слава сили Твојој, Господе!

Презрела си земну славу и богатство, испуњена духом небеске лепоте, и узнела си се на небо на крилима смирења, преподобна Јелисавето! **Богородичан:**

Умилостиви Владарко, и према слугама својим, Онога који је од утробе твоје, и учини нас непорочнима, да твоме Сину кличемо: Слава сили Твојој Господе!

Песма 5. Ирмос:

Светлодавче и Векотворче, Господе, води нас у светлости заповести Твојих, јер сем Тебе другога Бога не знамо.

Заволевши Христове заповести Божанске брзо си прибегла Господу, и постала светионик који осветљава васељену.

Глушкиња Твоја Господе, преблажена Јелисавета, заволевши вечна добра и узевши крст свој, храбро пошла је за Тобом.

Трудећи се у љубави према ближњим ходила си уским путем следујући Христу, осим Њега другог Бога не знајући. **Богородичан:**

Ти која си на неисказан начин родила Христа, дародавца Светлости, умоли га, Пречиста, да и нас озари светлошћу Својом.

Песма 6. Ирмос:

У бездану греховном ваљајући се, призивам неиспитљиви повор милосрђа Твога: Боже из трулежи изведи мене.

Гезани мрачним страстима, преподобну Јелисавету призивамо: заступништвом твојим избави нас.

Помрачене душе предајемо теби, богомудра мати наша, и из мрачног бездана изведи нас.

Разрушила си демонске замке, љубављу божанственом душу испунивши, испуни и поворе душа наших. **Богородичан:**

Уништила си смрти тиранство родивши бесмртни Живот; радуј се свехвална Богородице!

Кондак, глас 3:

Чувала си душу народа свога, просвећујући га духовним знањем. Поживевши непорочно, скончала си житије земно, заувек нечастивог победивши; тако стече неувели венац славе, и смелост да се молиш за спас душа наших.

Икос:

Анђели се ваистину радоваху гледајући на твој живот богоугодни, јер си својим подвизима, трудољубљем и трпљењем мреже лукавог кидала и свима била образац врлина. Зато се моли за нас Господу, да нас утврди у сваком добру и сачува од свих искушења и недаћа, да бисмо ти с радошћу клицали овако: **Радуј се**, јер те Вишњи српском краљицом учини, и поучи да чврсто стојиш у вери Православној! **Радуј се**, јер си правој побожности и друге учила! **Радуј се**, мати, хранитељко славних српских краљева! **Радуј се**, јер си их на грудима својим носила! **Радује се**, јер си разумом као жена владарка заблистала! **Радуј се**, прва српска краљице ктиторко! **Радуј се**, прва просветитељко српских девојака! **Радуј се**, милостива дародавко цркава и манастира! **Радуј се**, јер си мудрим поукама тешила! **Радуј се**, грлице незлобива! **Радуј се**, јер си смиреношћу Царство нетрулежно стекла! **Радуј се**, духовни бели крине земље српске! **Радуј се**, преподобна Јелисавето, молитвенице за душе наше!

Песма 7. Ирмос:

Премудра деца не послужише телету златном, и сама у огањ уђоше, и њихове богове исмејаше; усред пламена закликташе, и ороси их ангел; уста ваших молитва већ је услышена.

Избавивши се из мора светске славе, обукла си се у силу с висине, и прешавши у бесконачни живот, радосно и сада певаш са верном децом својом: Благословен си Боже, отаца наших!

Многи по примеру твоме презреше земаљску славу, и у монашку обитељ Градачку дођоше; животом својим Богу угодише, радосно у подвигу пребивајући, у песмама с тобом сада кличу: Благословен си Боже, отаца наших.

Премудри синови твоји, не послужише идолу славе, иако земаљски владари, заволевши Бога у Тројици, добровољно служише свима. Сад заједно с тобом кличу: Благословен си Боже, отаца наших!

Богородичан:

Аронов жезал чудесно процветавши предобрази те преблажена Дјево, Божанствени цвете, који доносиш плод спасоносан свима појућим с вером Сину Твоме: Благословен си Боже, отаца наших!

Песма 8. Ирмос:

Бога који је јеврејским младићима у ужарену пећ сишао, и пламен у росу претворио, опевајте дела као Господа, и величајте у све векове.

Бога, који те је за живота врлинама украсио, по смрти тело твоје нетљеним сачувао, опевајте дела као Господа, и величајте у све векове.

Бога, који те обдари земаљским благом, а ти раздаде милостиво ништима, опевајте дела као Господа, и величајте у све векове.*⁶

Тројичан:

Бога Оца, Сина и Светога Духа, који се прослави у теби Мати, опевајте дела као Господа, и величајте у све векове. Богородичан:

Богородице Дјево, моли Сина Твога и Бога нашег, да спасе све који кличу: Опевајте дела [као] Господа, и величајте у све векове.

Песма 9. Ирмос:

Беспочетног родитеља Син, Бог и Господ, оваплотивши се од Дјеве јави се нама, да помрачене просвети и растурене сабере. Стога свехвалну Богородицу величамо.

Не краљевским венцем, света Јелисавето, већ похвалним песмама те венчавамо. С тобом, преиспуњеном врлинама, свехвалну Богородицу величамо.

Тебе, која си сада са свима Светима украшена Божанском красотом, молимо преподобна Јелисавето, да с тобом свехвалну Богородицу величамо.

Ми, верна чеда твоја, света Јелисавето, радујући се, вазда те прослављамо. За обретење чесних моштију твојих свехвалну Богородицу усрдно молимо.

Богородичан:

---

*⁶ на крају 8. Песме (где му место није) налази се следећи тропар, који је очигледно проширена варијанта горњег: Бог те обдари земаљским благом, а ти раздавши га убогим, страдалнике сажаљењем си тешила и децу без родитеља збрињавала. Сада опевајте дела Господа, и величајте у све векове.

Дествицу која преводи од земље на небо, коју у давнини праотац Јаков виде, часнију од свих небеских сила, свехвалну Богородицу величамо.

Светилен:

Обасјана свише Божанском светлошћу, још на земљи просијала си добродетељима, примивши анђелски чин, добрим си се подвигом подвизавала, и задобивши вечни живот, прешла у невечерњу светлост Царства Христовог. *[Слава ... и сада ... Богородичан.]*

Стихире на Хвалите ..., глас 3:

Оставивши земаљско царство, пошла си за Христом, Добрим Пастиром душа наших; и стекавши духовна крила, прелетела си све мреже лукавог, и стигла у тихо пристаниште, тамо (где)*⁷ и нас преведи.

Такви као ти света Јелисавето се прославише, а и на висинама се прослављају анђелским хвалама, и опевају се са похвалом. А и ми грешни сматрамо те блаженом као истиниту угодницу Божију.

По престављењу твоме, блажена Јелисавето, ако си се и Богу од нас преставила, Јелисавето блажена, ниси нас сироте оставила, но по смрти обрадовала си нас јављањем нетљених моштију твојих, утеху дајући свима који славе часни спомен твој.

Шубивши своје, до краја си их љубила. Умирући, Богу си се молила: „За цео свет Ти се молим, Господе; даруј свима тих и безметежни живот, а оне који буду празновали дан мога престављења, сачувај силом Твојом.“ *Слава ... глас 6:*

Дикује данас обитељ Градачка, јер нам дође празник твој. Обасја нас светлост живота твога, укрепише се срца наша, и дух се наш обрадова. Стога те величамо песмама похвалним Госпођо, мати наша, Јелисавето преподобна, вечном славом небеском прослављена. *И сада ... Богородичан.*

[НА ЛИТУРГИЈИ.]

Служба преподобној.]

---

* сувишно, и граматички неисправно.

Приложєніє:

Тропарь сѣѣн [кѣралицѣ] ѣленѣ, гласъ д̣.*⁸

Радѣиша прѣбнаа мѣни ѣлисавето, * оутѣшєніє печальныхъ, доме
нищихъ и правды алчущихъ, * всє житїє твоє бысть слѣженїє
блїжнимъ. * вшєдши райскимъ двєрми въ радость непрестаннѣю, * моли
хрѣта бѣа, * и намъ со всѣми сѣбыми вѣчно радоватиса.

Иный тропарь сѣѣн [кѣралицѣ] ѣленѣ, гласъ д̣.*⁹

Ѧстраны западныа * сѣороднѣи лозѣ сєрветѣи совокѣпльшиа, *
доброрасленнаа вѣтвь гавїласа ѣси, * блговѣрнаа кѣралице ѣлено. *
плоды красны сѣю сыновъ двонцѣ * принєши бѣгови и родѣ сєрветкомѣ, *
на конєцѣ всѣ едетнаа мїра [сєгѣ] ѡстѣвила [ѣси,] * и преподѣбнымъ
приложїласа ѣси: * со дерзновєніємъ вѣкѣ всѣхъ моли * мїръ вселєннѣи
даровати * и синовѣмъ сєрветскимъ спїстїса.

Кондакъ, гласъ г̣.*¹⁰

Ѧхранѣла ѣси дѣшѣ народа твоегѣ, * просвѣщаючи того дѣховнымъ
(по)знанїємъ: * пожївши непорѣчно, совершїла ѣси житїє земное,
* нечестїваго во вѣкѣ побѣждши: * тѣми стѣжала ѣси неведѣаемый
вѣнєцъ славы, * и дерзновєніє ѡ ѣже молїтиса * ѡ спїсєніи дѣшѣ
нашихъ.

⁸* наш превод тропара са сѣбског на цѣл језик (18. априла 2014. г.).

⁹* наша редакција тропара на цѣл језику (18. априла 2014. г.).

¹⁰* наш превод кондака са сѣбског на цѣл језик (19. априла 2014. г.).

✻ НОВИ СРБЛЈАК ЗА ГОДИ КУ БЛАГДАТ. © НОВИ СРБЛЈАК 2014. ГОД. У БЕОГРАДУ. ✻